NOTA DIERENWELZIJN HILVERSUM 2026-2028

Inhoud

Inleiding **4**
Waarom is dierenwelzijn belangrijk 5
Participatie met organisaties en vrijwilligers 5

Trends en ontwikkelingen **6**

Dieren **8**
Huisdieren 8
Wilde dieren 8
Landbouwhuisdieren of hobbydieren 9
Landbouwdieren 9

Dierenorganisaties **10**
Dierenorganisaties en samenwerking in de regio 10
Gooische Nest 10
Een compleet dierenzorgcentrum in en voor de regio in Hilversum 10
Wettelijke taken van de gemeente die Gooische Nest uitvoert 11
Diensten Gooische Nest voor de inwoners 11
Gooische Nest en andere organisaties 12
Dierenambulance Gooi en Vechtstreek 13
Egelopvang Midden-Nederland in Huizen 13
Vogelopvang Midden-Nederland in Naarden 14
Kinderboerderijen en dierenweide 14
Kinderboerderij De Hertenkamp, Hoge Naarderweg 14
Kinderboerderij De Meent, Melkmeent 15
Dierenweide Zonnehoeve 15

Wettelijke verplichtingen **16**
Verplichtingen gemeente 16
Taken voor huisdieren 16
Openbare orde en veiligheid 16
Overlast 16
Ganzen en kauwen 17
Katten 17
Eikenprocessierups 17
De geelpoothoornaar of wespennesten 17
Ratten en ongedierte 17
Exotische muggen en teken 17
Bijtincidenten 17
Hondenlosloopgebieden en hondenspeelplekken 18
Schuilstallen 18
Taken voor wilde dieren 18
Zorg- en afblijfplicht 18
Wettelijke verplichtingen overige organisaties 19
De provincie 19
Natuur, wilde dieren en huisdieren 19
Sportvisserij Nederland en hengelsportverenigingen 20

Jacht 20
Rijksdienst voor ondernemend Nederland 20

Zoönosen **21**

Calamiteiten en rampenbestrijding **21**

Beleidsraakvlakken en -verbindingen **21**
Duurzaamheid en milieubeheer, Beheer en onderhoud 21
Evenementen met dieren 22
Dieren en sociaal beleid 22
Ruimte voor dieren 22

Uitvoeringsagenda 2026-2028 **23**
Financiën 25

Noten **26**

Inleiding

In Hilversum wonen we samen met heel veel dieren. Met honden die ons elke dag mee naar buiten nemen, katten die zich nestelen op de bank, konijnen en cavia's op de kinderboerderij en wilde dieren in het groen in en om de stad. Dieren geven structuur, gezelschap en plezier. Ze spelen een rol in onze gezondheid, onze mentale veerkracht en in de manier waarop we elkaar in de wijk ontmoeten. Dierenwelzijn raakt daarmee niet alleen de dieren zelf, maar ook het welzijn van onze inwoners, de leefbaarheid van buurten en de manier waarop we Hilversum groen en gezond houden.

Inwoners, organisaties en vrijwilligers hebben dagelijks te maken met dieren: van gevonden huisdieren en gewonde wilde dieren tot bijtincidenten, overlast, dierziekten, verwaarlozing en dieren in kwetsbare sociale situaties. De gemeente heeft een zorgplicht voor dieren, vastgelegd in verschillende wetten en regels.

De eerste gemeentelijke nota stamt uit 2016. De afgelopen jaren is vooral gewerkt aan het goed organiseren van de wettelijke taken, de regionale samenwerking en de komst van een nieuw dierenzorgcentrum in Hilversum voor de regio. Nu is het moment om verder te kijken: hoe zorgen we er samen voor dat dieren in Hilversum niet alleen worden opgevangen als het misgaat, maar structureel een goede plek krijgen in ons beleid en in onze leefomgeving?

Deze nota beschrijft hoe de gemeente Hilversum in de periode 2026–2028 invulling geeft aan dierenwelzijn. Wijdemeren heeft een nota Dierenwelzijn 2024-2028.

Wetten zijn veranderd en ook de denkwijze over de zorg voor wilde- en huisdieren. We schetsen de uitgangspunten, doelen en keuzes van de gemeente en laten zien welke rollen inwoners, organisaties en partners daarbij spelen. De nota gaat zowel over huisdieren als over wilde dieren (vrij buiten levende dieren), hobbydieren en de dieren op onze kinderboerderijen. We leggen uit wat de gemeente móet doen op basis van wet- en regelgeving en wat we daarnaast wíllen doen om het welzijn van dieren te verbeteren. De nota gaat niet over de agrarische sector en landbouwdieren.

Betrokken organisaties en vrijwilligers hebben meegedacht. We zoeken de verbinding met andere beleidsterreinen, zoals groenbeleid en biodiversiteit, gezondheid en sociaal domein, veiligheid en evenementen. Dierenwelzijn staat niet op zichzelf, maar is verweven met vraagstukken over leefbaarheid, veiligheid, zorg en de inrichting van de openbare ruimte. Deze nota brengt die samenhang in beeld en biedt een kader om besluiten te nemen, afspraken te maken met organisaties en concrete acties in de komende jaren uit te voeren.

Dierenwelzijn is geen zaak van de gemeente alleen, maar een gedeelde verantwoordelijkheid van inwoners, organisaties en overheid. Deze nota met uitvoeringsagenda beschrijft hoe we die verantwoordelijkheid in Hilversum de komende jaren samen vormgeven. Het doel is borging en verhoging van het dierenwelzijn in Hilversum door samenhangend beleid, sterke organisaties en educatie en voorlichting.

Waarom is dierenwelzijn belangrijk

Veel inwoners hebben huisdieren. Zij bouwen daar een band mee op. Ze dragen bij aan ons geluk, we voelen ons beschermd, we hebben een kameraad. Dieren geven gezelschap en steun. Naast de emotionele hechting stimuleren huisdieren ook ontmoeting. Met de hond wandelen geeft structuur aan de dag en er vinden ontmoetingen plaats tussen mensen en tussen honden. Dieren stimuleren beweging, wat bijdraagt aan de gezondheid. We zien graag dieren om ons heen. Dieren in de leefomgeving dragen bij aan ons mentale welzijn. Educatie en omgang met dieren stimuleren empathisch vermogen en zorgen voor anderen. Dieren, zoals hond en paard, kunnen ook helpen. Bekend zijn de hulphonden. Veel dierenwelzijnsorganisaties bieden werk en begeleiding aan voor zorgmedewerkers die daar een fijne werkplek hebben.

Er is geen exact, actueel totaalcijfer beschikbaar voor het aantal huisdieren in de gemeente Hilversum, maar ongeveer 55% van de Nederlandse huishoudens heeft één of meerdere huisdieren. Dat zou betekenen dat er in Hilversum, uitgaande van één dier, ruim 24.750 huisdieren zijn.

Hilversum wordt omringd door natuur. Dieren zijn daar onlosmakelijk mee verbonden. Wilde dieren spelen een vitale rol in ons ecosysteem. Elke diersoort draagt bij aan de natuurlijke omgeving door middel van voedselrelaties, beweging en interactie met andere organismen. Zonder dieren verliezen ecosystemen hun stabiliteit en biodiversiteit.

Dierenwelzijn ziet toe op de kwaliteit van leven van dieren in lichamelijk, geestelijk en sociaal opzicht zoals deze door het dier zelf wordt ervaren. De wettelijke definitie van de eigenwaarde en het gevoel van dieren staat in de Wet dieren, artikel 1.3: Intrinsieke waarde. [1]

Participatie met organisaties en vrijwilligers

Voor het opstellen van deze nota is met de betrokken organisaties overlegd. Zij zijn gevraagd te vertellen wat zij belangrijk vinden voor het dierenwelzijnsbeleid. De organisaties en hun zorg voor de dieren zijn van grote betekenis voor de inwoners. Bij de organisaties werken veel vrijwilligers, die ook inwoner zijn en vaak een huisdier hebben.[2] Op 5 maart 2026 is een gesprek georganiseerd over de zorg voor dieren waarvoor alle organisaties en hun vrijwilligers zijn uitgenodigd.
Uit de gesprekken komt hiermee een aantal duidelijke rode draden naar voren. Deelnemers benadrukken dat dierenwelzijn in Hilversum breed leeft, maar dat verdere ontwikkeling vraagt om samenhangend beleid, betere samenwerking en meer structurele aandacht.
Er zijn prioriteiten en aanbevelingen genoemd, die het voorgestelde beleid en de acties mede hebben bepaald. Van de avond is een verslag gemaakt (bijlage 1). Op basis van de opgehaalde input kunnen vijf strategische thema's worden onderscheiden die mede richting geven aan de nota:
1. Bewustwording en educatie
2. Samenwerking en netwerkvorming
3. Ruimte voor dieren in de stad
4. Toegankelijke ondersteuning en communicatie
5. Structurele aandacht en continuïteit

Trends en ontwikkelingen

Er zijn belangrijke ontwikkelingen op het gebied van dierenwelzijn die aanleiding geven tot een nieuwe nota.

- De blik op dieren wordt breder. We zien het individuele dier als wezen met eigen waarden en gevoel. Ook groeit het besef dat dat voor alle dieren geldt. We voelen ons niet alleen verantwoordelijk voor ons huisdier maar ook steeds meer voor vrij levende dieren om ons heen. De relatie tussen mens en dier wordt respectvoller.

- Veel dieren kunnen of mogen niet als huisdier gehouden worden. Daarom is de huis- en hobbydierenlijst opgesteld, met dieren die wel gehouden mogen worden. Bepaalde diersoorten mogen niet meer worden gefokt of gehouden omdat zij ernstige gezondheidsproblemen en pijn hebben. Naaktkatten, katten met vouworen en honden met te korte snuiten bijvoorbeeld. De (internet)handel in huisdieren staat onder verscherpt toezicht.

- Educatie en preventie is belangrijk. Het komt nog vaak voor dat in een impuls een dier wordt aangeschaft zonder de goed te weten wat het dier nodig heeft en de verzorging betekent. Bewustwording en voorlichting kan schrijnende situaties helpen voorkomen.

- Steeds meer wordt erkend dat huisdieren van groot belang zijn voor het fysieke en mentale welzijn van mensen. Omdat ze gezelschap bieden, stress verminderen en aanzetten tot een actieve levensstijl. Ze dragen op meerdere vlakken bij aan een gezonder en gelukkiger leven. Dit heeft ook een andere kant, namelijk de aandacht die nodig is voor dieren die niet goed worden verzorgd of mishandeld, en betrokken zijn bij bijvoorbeeld huiselijk geweld.

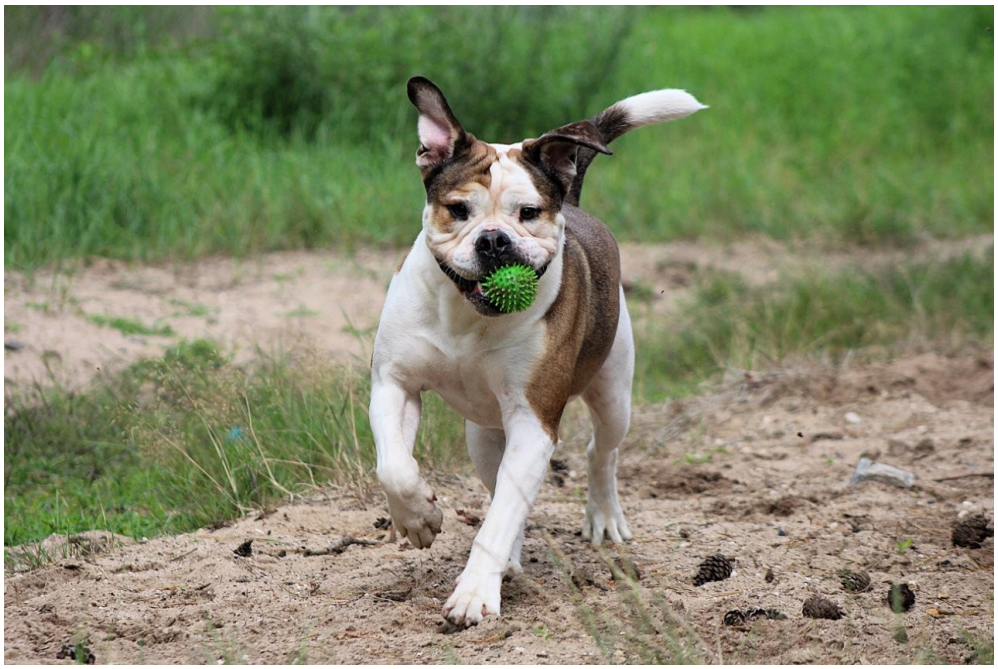
- Het belang van de verbinding tussen natuur in de stad en dieren wordt groter. Vrij levende dieren spelen een vitale rol in ons ecosysteem. Elke diersoort draagt bij aan de natuurlijke omgeving door middel van voedselrelaties, beweging en interactie met andere organismen.

- De grote rol van dierenwelzijnsorganisaties krijgt steeds meer aandacht. Dierenambulances en opvangcentra voeren uiteenlopende diensten uit voor de gemeente en haar inwoners. Het besef groeit dat zij daarvoor hun kosten moeten kunnen dekken. We kunnen niet zonder de organisaties en de vele vrijwilligers die voor de dieren zorgen en helpen in crisissituaties en om de wettelijke verplichtingen na te komen.

- Er is behoefte aan duidelijkheid over de manier waarop Hilversum haar verplichtingen, verantwoordelijkheden en ambities regelt. De gemeente heeft wettelijke verplichtingen en verantwoordelijkheden. Wie voert deze uit? Hoe wordt aandacht besteed aan het welzijn van dieren in de stad? Waar kunnen inwoners informatie krijgen? Hoe wordt ingezet op voorlichting en educatie? Antwoorden op deze en andere vragen moeten duidelijk en gemakkelijk te vinden zijn.

- Het huidige beleid is onvoldoende gekoppeld aan ander beleid, er is behoefte aan een meer integrale denkwijze. De koppeling met het groen- en ecologisch beleid (Programma Groen) bijvoorbeeld verhoogt de aandacht voor het samenleven van huisdieren en wilde dieren, en van mens en dier. Of de koppeling met het sociaal domein verhoogt de aandacht voor dieren die betrokken zijn bij crisissituaties, huiselijk geweld en huisuitzettingen. Zorgcliënten en heel veel vrijwilligers vinden een werkplek bij de organisaties.

Dieren

Huisdieren

Huisdieren zijn gedomesticeerde (aan de mens aangepaste) dieren die door een eigenaar worden gehouden. Ze horen bij de samenleving en verrijken het leven van veel mensen. Huisdieren zijn voor hun verzorging afhankelijk van hun eigenaar. Populaire dieren die thuis worden gehouden zijn bijvoorbeeld hond, kat, knaagdier, konijn, cavia, vis, schildpad, reptiel en vogel. Elk dier heeft specifieke behoeften en zorg nodig. De gemeente wil bereiken dat het beleid bijdraagt aan de verhoging van het welzijn van de huisdieren. Voorlichting en informatie zijn hierbij belangrijk.

Mensen zorgen niet altijd goed genoeg voor dieren; ze kunnen er niet voor zorgen; dieren raken zoek; of we hebben er (over)last van. De ruimte voor dieren of de mogelijkheden voor hen om veilig en gezond te leven zijn niet altijd in orde. Dat vormt een belangrijk aandachtspunt.

Wilde dieren

Er leven ook wilde dieren om ons heen in de stad en in de natuur rondom de stad. Wilde dieren zijn dieren die vrij buiten leven en geen eigenaar hebben, zoals vogels, wilde bijen, reeën, vlinders en egels. We willen dat ook deze dieren gezond en veilig zijn. In deze nota wordt de term wilde dieren gebruikt voor alle vrij levende dieren. Wilde dieren vallen onder het dierenwelzijnsbeleid van de gemeente als het gaat om de zorg voor het individuele wilde dier in nood (vervoer en opvang). Het gemeentelijk groen- en ecologisch beleid en beheer en onderhoud stimuleren de biodiversiteit. Verder vallen de wilde dieren onder de landelijke natuurwetgeving en de provincie, en het gemeentelijk groenbeleid, en beheer en onderhoud.

Landbouwhuisdieren of hobbydieren

Landbouwhuisdieren of hobbydieren zijn kleine landbouwdieren die in kleine aantallen en zonder commercieel doel worden gehouden zoals geiten, varkens, alpaca's, paarden, schapen en kippen. Hiervoor gelden vaak andere (en meer) regels dan voor het houden van een huisdier. Het Besluit houders van dieren bevat algemene regels over het houden en de verzorging van dieren.
Hobbydieren vallen op sommige punten onder de regels voor commercieel gehouden landbouwhuisdieren, zoals voor besmettelijke dierziekten, vervoer en huisvesting. Iemand die een hobbydier houdt moet bijvoorbeeld bij het vermoeden van een besmettelijke dierziekte een dierenarts inschakelen. Die kan constateren of het eventueel gaat om een ziekte die moet worden gemeld bij de Nederlandse Voedsel en Warenautoriteit.

Landbouwdieren

Landbouwdieren zijn dieren die bedrijfsmatig worden gehouden voor voedsel of andere producten. In Hilversum zijn er geen intensieve veehouderij en megastallen. In het bestemmingsplan Buitengebied zijn agrarische bedrijven toegestaan binnen de bestemming Agrarisch met waarden-Landschappelijk. We hanteren de volgende definitie van Agrarisch bedrijf: een bedrijf dat is gericht op het voortbrengen van producten door middel van het telen van gewassen en/of het houden van dieren en dat voor de bedrijfsvoering geheel of hoofdzakelijk gebruik maakt van de grond als agrarisch productiemiddel zoals akkerbouw, veeteelt, tuinbouw en/of melkveehouderij, met dien verstande dat hieronder niet worden verstaan glastuinbouwbedrijven, intensieve veehouderijen en kwekerijen[3]. Intensieve veehouderij en megastallen zijn niet toegestaan.
De Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit houdt hierop toezicht. Deze dieren vallen niet onder de verantwoordelijkheid van de gemeente. Deze nota gaat hier daarom niet op in.

Dierenorganisaties

Zonder de dierenwelzijnsorganisaties met hun vele vrijwilligers kan de gemeente niet haar zorgtaken voor dieren uitvoeren. Ook de dieren van inwoners krijgen van hen hulp en hun dieren worden opgevangen. De gemeente heeft dienstverleningsovereenkomsten met de organisaties in de regio: Gooische Nest in Hilversum, Vogelopvang in Naarden en Egelopvang in Huizen. De organisaties zijn van vitaal belang voor de zorg voor dieren. Hun taken zijn in hoofdzaak het vervoeren, opvangen en verzorgen van zwerfdieren en dieren in nood. Zwerfdieren zijn huisdieren die de eigenaar kwijt is geraakt. Dieren in nood zijn bijvoorbeeld gewonde, zieke of verwaarloosde dieren. De vele vrijwilligers zijn ervaringsdeskundigen en onmisbaar voor de organisaties en de dieren. De organisaties hebben uitdagingen: ze moeten aan (steeds strengere) wettelijke eisen voldoen. Bijvoorbeeld aan eisen die gesteld worden aan inrichting, professionaliteit van werknemers en medische zorg door dierenartsen. Kosten voor bijvoorbeeld voer en personeel, dierenartsen en medische hulpmiddelen, gas en energie nemen toe. Ze zijn voor het grootste deel afhankelijk van donaties en vrijwilligers.

Het doel is om in de regio sterke organisaties te hebben die langdurig hun taken kunnen uitvoeren. Door een vaste financiële compensatie per inwoner per jaar hebben de organisaties meer zekerheid. Zowel zij als de gemeenten hebben een lagere administratieve last omdat de afspraken en verantwoording voor de gemeenten gelijk zijn. De gemeente waarin de organisatie staat is aanspreekpunt en trekker. Voor Gooische Nest is dat Hilversum. Dat werkt ook door naar buiten toe en trekt gemakkelijker cofinanciering aan, zoals particuliere giften en donaties. De organisaties kunnen ondersteuning gebruiken bij het geven van informatie en voorlichting aan de inwoners.

Dierenorganisaties en samenwerking in de regio

Hilversum werkt zo veel mogelijk samen met de andere gemeenten in de regio: Gooise Meren, Wijde Meren, Laren, Blaricum en Huizen. Vanaf 2016 zijn de zwerfdieren door de dierenambulance Gooi en Vechtstreek vervoerd naar het Dierenbeschermingscentrum in Amersfoort, waar ze werden opgevangen. Daarna is aandacht besteed aan de manier waarop een sterk dierenwelzijnsnetwerk in Hilversum en de regio kan worden opgebouwd. In de periode 2020-2025[4] zijn de gemeenten in de regio gaan samenwerken om de slagvaardigheid van de organisaties die voor de gemeente taken uitvoeren, te verbeteren. De dienstverleningsovereenkomsten met de opvangorganisaties in de regio zijn gelijkluidend voor de regiogemeenten. En het overleg over de opvang van wilde dieren met de hogere overheden, die primair wettelijke verplichtingen hebben, wordt regionaal afgestemd. De regiogemeenten vinden het belangrijk dat de taken in en voor de regio worden uitgevoerd door professionele dierenwelzijnsorganisaties en dat de faciliteiten voor de inwoners dichtbij zijn. Vanaf 1 januari 2027 vormen Wijdemeren en Hilversum samen één gemeente Hilversum.

Gooische Nest

Een compleet dierenzorgcentrum in en voor de regio in Hilversum

In 2022 hebben de Dierenambulance Gooi en Vechtstreek en asiel Crailo zich verenigd in stichting Gooische Nest. De stichting bouwt een nieuw dierenzorgcentrum aan de Nieuwe Crailoseweg in Hilversum dat diensten en faciliteiten op het gebied van dierenvervoer, -opvang en dierenwelzijn aanbiedt. Alle regiogemeenten hebben op 27 maart 2026 een dienstverleningsovereenkomst met het Gooische Nest afgesloten. Daarmee is geregeld dat Gooische Nest vrijwel alle taken voor de gemeente uitvoert tegen een compensatie per inwoner per jaar. De regio krijgt een goed en modern uitgerust dierenzorgcentrum in Hilversum. Daardoor kan worden ingezet op verhoging van het welzijn van de dieren en is de kans groter dat de dieren zo snel mogelijk weer een thuis krijgen. Als het centrum opent op 1 januari 2027 kunnen de diensten worden verleend en zijn de faciliteiten

beschikbaar voor de gemeente, haar inwoners en de dieren. Vrijwilligers wandelen met de honden. Zorgcliënten, vrijwilligers en stagiaires hebben bij Gooische Nest een werkplek. Gooische Nest heeft dan een capaciteit van 45 honden, 52 katten en 30 konijnen/knaagdieren. Er werken 100 vrijwilligers.

Wettelijke taken van de gemeente die Gooische Nest uitvoert

Het dierenzorgcentrum Gooische Nest in de regio voert wettelijke taken van de gemeente uit. Gedomesticeerde dieren (honden, katten, konijnen en knaagdieren) worden in Gooische Nest opgevangen. Andere dieren brengt de dierenambulance naar gespecialiseerde opvangcentra.

- Vervoer en registratie gevonden en/of gewonde dieren (gedomesticeerde zwerfdieren en wilde dieren),
- Opvang, medische check en medisch noodzakelijke zorg gedurende 14 dagen,
- Opvang, medische check en medisch noodzakelijke zorg gedurende 13 weken bij zaakwaarneming bij ontruiming op grond van bestuursdwang. De gemeente heeft het dier ingenomen/aangemeld.
- Vervoer in de openbare ruimte aangetroffen dode dieren en verwerking bij de verzamelplaats voor afvoer dode dieren.
- Administratie dieren voor destructie en crematie.
- Registratie van melding van vermiste en gevonden huisdieren (gevonden dieren worden geregistreerd bij Amivedi en de chip wordt uitlezen).
- Ondersteuning bij dierziekten (botulisme en vogelgriep), verwijderen zieke dieren uit de populatie, vervoer naar destructiebedrijf en reiniging ambulance.

Diensten Gooische Nest voor de inwoners

Gooische Nest biedt bereikbare faciliteiten, zoals opvang voor dieren waarvan de eigenaar afstand doet (afstandsdieren) en een (dag)pension. Een eigenaar kan afstand doen van een dier om verschillende redenen, bijvoorbeeld omdat er niet meer voor gezorgd kan worden of in geval van allergie. Een dier kan worden opgevangen in het pension als de eigenaar aan het werk is of met vakantie gaat. Bij Gooische Nest kunnen ook honden getest worden op hun gedrag en getraind worden. Gooische Nest speelt een belangrijke rol bij het informeren en voorlichten van de inwoners. Voor huisdieren heeft de gemeente ook afgesproken dat Gooische Nest:

- 24/7 bereikbaar is voor het ontvangen en behandelen van telefonische melding van zwerfdier en dier in nood (dierenambulance en dierennoodhulp).

- Zich inzet om gevonden (zwerf) dier met de eigenaar te herenigen.
- Doorverwijst naar instanties in geval van verwaarlozing of huiselijk geweld.
- De zorg voor zwerfdieren na de wettelijke termijn van 14 dagen overneemt en zo mogelijk resocialiseert zodat ze kunnen worden herplaatst bij een nieuwe eigenaar.
- Zorgt voor vervoer en opvang van dieren in bijzondere gevallen (huisuitzetting, overlijden eigenaar, hechtenis, bewaring of detentie eigenaar).
- Jonge en verzwakte dieren bij gastgezinnen plaatst.
- Werkplekken biedt voor zorg cliënten, werkervaring, re-integratie en stages.
- Nazorg biedt aan geplaatst dier en eigenaar door middel van advies en controle.
- Een dierenarts beschikbaar heeft op locatie Gooische Nest.
- Mensen helpt met het kiezen van een huisdier, informatie, voorlichting en nazorg biedt zodat het dier bij de eigenaar past en goed verzorgd wordt. Een goede toegankelijkheid van duidelijke informatie en voorlichting over de zorg voor huisdieren helpt om te voorkomen dat bijvoorbeeld een dier wordt aangeschaft dat niet gehouden mag worden, niet bij de eigenaar en diens omstandigheden past of de verkeerde verzorging krijgt.

Gooische Nest en andere organisaties

Gooische Nest is een van de belangrijkste netwerkorganisaties en voert voor andere instanties ook taken uit:

- Vervoer en opvang bij calamiteiten en rampen/hulp bij rampenbestrijding. Dit wordt door de Stichting Dieren in Rampen gecoördineerd samen met de veiligheidsregio Flevoland en Gooi- en Vechtstreek.
- Vangen en vervoeren dieren in vervuilde huizen in opdracht van GGD en/of woningcorporatie.
- Opvang dieren na ontruiming.
- Vervoer in beslag genomen dieren (strafrecht).

Dierenambulance Gooi en Vechtstreek

De dierenambulance is onderdeel van Gooische Nest en vervoert de dieren naar de verschillende opvangcentra. Ook staat de organisatie klaar om informatie en advies en hulp te bieden. Om een beeld van de organisatie te geven in 2025: er worden 18.000 telefoontjes verwerkt en er werken 56 vrijwilligers. De dierenambulance voerde 1.670 ritten uit (totaal 3.700 in de regio). Het aantal zwerfdieren die werden vervoerd naar de opvang was 570.

Egelopvang Midden-Nederland in Huizen

De Egelopvang biedt egels in nood de hulp die ze nodig hebben om de dieren zo een kans te geven op een zelfstandig leven in vrijheid. De organisatie vangt jaarlijks 1.000 egels op. Voor de opvang van egels hebben de regiogemeenten afspraken gemaakt met Egelopvang Midden-Nederland en deze vastgelegd in een dienstverleningsovereenkomst voor de periode 2025-2028.

Vogelopvang Midden-Nederland in Naarden

Vogelopvang Midden-Nederland vangt jaarlijks circa 7.000 zieke, gewonde, verzwakte of verweesde vogels op met het doel om ze beter te maken en daarna weer uit te zetten in de vrije natuur. Ook worden vogels opgevangen die als huisdier werden gehouden, en schildpadden voordat ze naar een schildpaddenopvang gaan. Het Vogelhospitaal is 365 dagen per jaar gedurende 8 uur per dag geopend. In de piekmaanden mei, juni en juli is een avondopening noodzakelijk en is het Vogelhospitaal 4 uur extra open per dag. Wettelijk moet er altijd een vakbekwaam medewerker aanwezig zijn. Er werken 72 vrijwilligers. De schildpadden die via de vogelopvang naar schildpaddenopvang Nederland in Harkema gaan worden tot hun dood verzorgd. De dienstverleningsovereenkomst met de vogelopvang zal in 2026 worden vernieuwd. De vogelopvang ving in 2025 uit Hilversum 1.019 dieren op (920 inheemse vogels, 6 inheemse vleermuizen, 76 huisdier vogels, 17 schildpadden).

Kinderboerderijen en dierenweide

Hilversum heeft twee kinderboerderijen. Kinderboerderij De Hertenkamp aan de Hoge Naarderweg en Kinderboerderij De Meent aan de Melkmeent. Kinderboerderijen maken al lang deel uit van steden en dorpen en de groene oases met dieren hebben een grote maatschappelijke en educatieve functie. Ze zijn gratis toegankelijk zodat zo veel mogelijk mensen kunnen komen. Mensen komen op een gemakkelijke manier met dieren in contact, zien hoe ze worden verzorgd en kunnen veel over ze leren. Schoolklassen leren over dieren en hun verzorging. Daarvoor wordt samengewerkt met andere organisaties. Kinderen kunnen zich ook vermaken in de speeltuin op het terrein. Zorgmedewerkers vinden hier een zinvolle dagbesteding. Er werken ook vrijwilligers. Kinderboerderijen moeten aan wettelijke eisen voldoen.

De gemeente heeft met de kinderboerderijen exploitatieovereenkomsten gesloten en geeft een jaarlijkse exploitatievergoeding. Verder zijn de organisaties afhankelijk van donaties, legaten en vergoedingen voor de begeleiding van zorgmedewerkers.

Kinderboerderij De Hertenkamp, Hoge Naarderweg

De kinderboerderij is in 1939 ingericht door de gemeente. In 1984 droeg de gemeente het over aan de stichting. Naast de donaties kunnen de mensen ook een dier adopteren of hooibalen (voedsel) doneren. Het geschat aantal bezoekers is 20.000 per jaar. 70 groepen van basisscholen, kinderdagverblijven en naschoolse opvang komen jaarlijks een educatieve les volgen of bezoeken de kinderboerderij zelfstandig. In totaal gaat het om bijna 1.500 kinderen. Op dit moment werken er 11 zorgmedewerkers en een vaste groep van circa 12 vrijwilligers.

Kinderboerderij De Meent, Melkmeent

De kinderboerderij is in 2013 opgericht door de stichting met steun van de provincie Noord-Holland. Op de kinderboerderij leren schoolklassen en bezoekers uit de wijde omtrek alles over de herkomst van hun voedsel. Bij de kinderboerderij is een brasserie. Naast het schoolklassenbezoek aan de kinderboerderij, volgen 20 klassen per jaar een speciaal educatief programma over het melkveebedrijf en de kinderboerderij. Instellingen voor ouderen of mensen met een beperking bezoeken de kinderboerderij ook regelmatig. Het geschat aantal bezoekers is 35.000 per jaar. Er zijn 15 vrijwilligers.

Dierenweide Zonnehoeve

Dierenweide Zonnehoeve van de stichting Dierenweide Zonnehoeve is gevestigd op Zonnestraal sinds 2005. De weide is een plek waar dieren verzorgd worden en de mensen kunnen genieten van de dieren en de natuur op Zonnestraal. Vrijwilligers beheren de weide en deze biedt een leer- en ervaringsplaats en educatie.

Wettelijke verplichtingen

Verplichtingen gemeente

De gemeente heeft wettelijke verplichtingen. De wetten en regels zijn op een rij gezet in het document 'Verplichtingen voor gemeenten in vogelvlucht' uit 2023. Daarin staat de uitgebreide algemene en specifieke wet- en regelgeving betreft dieren. In de wetgeving is grofweg een verdeling gemaakt tussen huisdieren en wilde dieren. Huis- en hobbydieren worden gehouden en hebben een eigenaar, wilde dieren leven vrij en hebben geen eigenaar.[5] Daarom is de huis- en hobbydierenlijst opgesteld, met dieren die wel gehouden mogen worden.

De belangrijkste wetten zijn de Wet dieren, het Besluit houders van dieren en de Omgevingswet en het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl). De Wet dieren gaat uit van de eigen waarde van het dier en heeft tot doel gezondheid en welzijn van dieren te bevorderen. De handhaving op de Wet dieren doet de politie en de Landelijke Inspectiedienst Dierenwelzijn. Het Besluit houders van dieren geeft regels over het houden van dieren. De Omgevingswet en Bkl richten zich op onder meer natuurbescherming en een leefbare omgeving.

In het Burgerlijk wetboek staat dat de gemeente gedurende 14 dagen voor het vervoer en de verzorging van een zwerfdier zorgt.[6] Een zwerfdier is een gevonden dier dat een vermeende eigenaar heeft, de eigenaar is het dier kwijtgeraakt. In de Algemene wet bestuursrecht staat dat de gemeente 13 weken een dier in bewaring neemt in bijzondere omstandigheden, zoals huisuitzetting, huisontruiming of detentie van de eigenaar.[7] De gemeente zorgt ook voor het individuele vrij levende dier in nood.[8] Dode dieren in de openbare ruimte verwijdert de gemeente. In de Algemene Plaatselijke Verordening (APV) staan ook zaken die de gemeente moet regelen voor de openbare orde, veiligheid en leefomgeving, zoals voorwaarden voor het houden van honingbijen.

Iedereen heeft een zorgplicht voor dieren. Dit staat in artikel 1.4.1. van de Wet dieren: *Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor dieren.*

In het algemeen geldt dat iedereen een dier in nood zorg moet verlenen en moet voorkomen dat dieren in zorgbehoevende omstandigheden komen. De Wet dieren zegt dit.[9] De burger belt een hulpverlenende instantie, in het algemeen de dierenambulance. Overheden moeten daadwerkelijk zorgen dat hulp geboden en het dier opgevangen kan worden.

Taken voor huisdieren

Openbare orde en veiligheid

De gemeente wil zo veel mogelijk voorkomen dat dieren lichamelijk en geestelijk niet gezond en veilig zijn of overlast geven.[10] Daarom worden dode dieren uit de openbare ruimte verwijderd.

Overlast

Hilversum wil dat inwoners zo min mogelijk overlast ervaren. Ook wil de gemeente hen zo goed mogelijk informeren hoe overlast eventueel is te voorkomen en wat te doen in verschillende overlast gevende situaties. Niettemin kunnen inwoners overlast van dieren ervaren. Ook als de dieren hun natuurlijke gedrag vertonen of als we de ruimte moeten delen. Sommige dieren waar we last van ervaren, zijn beschermd. Op grond van de Gemeentewet, artikel 172 en 174, kan de gemeente in de Algemene Plaatselijke Verordening regels opnemen, zoals voor evenementen, stank- en geluidsoverlast en overlast door het houden van dieren.

Ganzen en kauwen

De mensen die zorgen voor beheer en onderhoud van de openbare ruimte hebben een signaleerfunctie. Zij kunnen de bijvoorbeeld overlast en ongemak van ganzen beperken door samen te werken met Ganzenbeheer Nederland. Kauwen[11] worden op een diervriendelijke manier verjaagd uit het centrum naar andere slaapplaatsen. Al kan niet worden uitgesloten dat dit op die nieuwe plekken ook tot overlast kan leiden. Ook wordt gezorgd voor het plaatsen van verblijfplaatsen voor vleermuizen of trappen voor eenden en kleine dieren, zoals padden.

Katten

Met Gooische Nest is afgesproken dat, als er sprake is van grote (zwerf)kattengroepen, Gooische Nest helpt de katten te vangen, te neutraliseren (castreren) en terug te plaatsen (zij kunnen niet als huisdier worden geplaatst). Dit wordt de methode *Trap-Neuter-Return* (TNR) genoemd. Het doel is dat de kattenpopulatie (steeds) kleiner wordt. Het is wel belangrijk dat nieuwe katten die zich bij de groep aansluiten worden gevangen en zieke en gewonde dieren worden verzorgd. Chip- en neutralisatieacties (castratie/sterilisatie) zijn middelen om de populatiegroei te monitoren en te beperken.

Eikenprocessierups

We voorkomen de eikenprocessierups door te zorgen dat natuurlijke vijanden zoals insecten, vogels en vleermuizen de ruimte hebben. Ook worden nesten weggezogen.

De geelpoothoornaar of wespennesten

Als de overlast plaats vindt op gemeentegrond kan voor de bestrijding contact worden opgenomen met de gemeente.

Ratten en ongedierte

Bij overlast van ratten of ongedierte op openbare grond kan contact worden opgenomen met de gemeente. Het blijft belangrijk om de overlast te voorkomen. Daarom is de voorlichting gericht op het schoonhouden van de omgeving door voedselafvalresten te deponeren in afgesloten containers en de riolering zo schoon mogelijk te houden.

Exotische muggen, zoals de Tijgermug en (Reuzen-en-Vlekken-), teken

De Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA) bestrijdt exotische muggen, waaronder de Tijgermug. De verantwoordelijkheid voor de preventie en bestrijding van een beperkt aantal exotische muggen berust bij de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS).

Bijtincidenten

De bekendste en vaak veel impact hebbende voorvallen betreffen bijtincidenten. Deze kunnen plaats vinden tussen honden, hond en mens of hond en ander dier. Ze hebben niet alleen gevolgen voor de betrokkenen maar kunnen ook angst voor honden en maatschappelijke onrust veroorzaken. De buitengewoon opsporingsambtenaar (Boa) van de gemeentelijke handhaving is het eerste aanspreekpunt en kan dreigende misstanden signaleren.[12] Als een bijtincident plaats vindt wordt de politie ingeschakeld. De gemeente kan een aanlijn- en muilkorfgebod opleggen (Algemene Plaatselijke Verordening, Artikel 2.4.18 Gevaarlijke honden). De gemeente vindt het belangrijk dat duidelijk is wat er gedaan kan worden bij een (dreigend) bijtincident, stelt daarom een bijtprotocol op en heeft afgesproken met Gooische Nest dat honden daar kunnen worden getest nadat ze een bijtincident hebben veroorzaakt. De rijksoverheid heeft een meldpunt ingesteld om onderzoek te kunnen doen naar bijtincidenten. De gemeente zal (extra) voorlichting en cursussen verzorgen over bijtincidenten, preventie en aanschaf, opvoeding en het veilig houden van honden.

Hondenlosloopgebieden en hondenspeelplekken

Wandelen met de hond is voor het welzijn van het dier noodzakelijk. Ook voor de mens is het goed met de hond te bewegen. Het is belangrijk voor honden om een plek te hebben waar ze los kunnen lopen, kunnen scharrelen, hun neus gebruiken en andere honden ontmoeten. Dit draagt bij aan het voorkomen van ongewenst gedrag (veiligheid). Goede informatie over plekken waar honden vrij kunnen zijn is belangrijk, ook bijvoorbeeld pestgedrag onder honden te kunnen signaleren. In de Algemene Plaatselijke Verordening is geregeld dat de gemeente losloopgebieden kan aanwijzen. De gebieden staan op de website van de gemeente.

Om goed te functioneren moeten de hondenlosloopgebieden aan minimale eisen voldoen. Groot genoeg om voldoende te kunnen bewegen, met een gevarieerde inrichting en schuilmogelijkheden, rustig en veilig. Een combinatie met speelmogelijkheden is helemaal goed. Dan is het een fijne plek voor hond en eigenaar. Dit wordt belangrijker als er meer inwoners en meer huisdieren komen die samen de ruimte moeten delen. De gemeente wil daarom nader onderzoek doen naar de bestaande en vervangende hondenlosloopgebieden die zo veel mogelijk aan de eisen voldoen en ruimte bieden om te rennen en te spelen. Bij het beoordelen en inrichten van de gebieden moet aandacht worden besteed aan de groene begrenzing en duidelijkheid over het gebruik. Dit is belangrijk voor zowel de eigenaren van de honden als voor mensen die bang zijn voor (loslopende) honden. Daarnaast moet ook in deze gebieden de ontlasting van de honden worden opgeruimd. Hondenlosloopgebieden en de inrichting daarvan met speelmogelijkheden en beplanting voor honden om aan te snuffelen, zijn voorwaarde bij het samen zoeken naar oplossingen, zodat mens en dier samen de leefruimte kunnen gebruiken.

Schuilstallen

Het Besluit houders van dieren verplicht huisdierbezitters tot het bieden van bescherming tegen zowel slechte weersomstandigheden als tegen roofdieren. Hobbydieren moeten de mogelijkheid hebben om te schuilen in hokken of schuilstallen. Op dit moment is dit nog niet expliciet in het omgevingsplan geregeld.

Taken voor wilde dieren

Zorg- en afblijfplicht

De zorgplicht voor dieren betekent dat de gemeente ook voor wilde dieren in nood moet zorgen. Allereerst geldt de ‘afblijfplicht’: het zo veel mogelijk met rust laten van deze dieren. De dierenambulance kan zo nodig helpen met bepalen of een wild dier in nood verkeert. Deze vervoert de dieren naar de gespecialiseerde opvangcentra. De gemeente draagt financieel bij aan het vervoer en de verzorging van de gewonde of ziek aangetroffen wilde dieren en het verwijderen van dode

dieren uit de openbare ruimte. In de regio worden vogels en schildpadden (tussentijds) opgevangen in de Vogelopvang en egels in de Egelopvang.

Door de biodiversiteit te stimuleren zien we meer vogels, vlinders en bijen. Egels scharrelen in onze tuinen. Groene verbindingen geven mogelijkheden voor dieren om te foerageren (voedsel te zoeken) en zich door de stad te verplaatsen. Hoe vrij en wild ze zijn is soms de vraag. We maken contact met ze. We voeren ze en maken schuilplekken voor ze. Ze wonen in ons huis, bijvoorbeeld onder de dakpannen en in de muren. De wilde dieren in de stad worden direct beïnvloed door de inrichting van de stad.

Wettelijke verplichtingen overige organisaties

De provincie

De provincie is verantwoordelijk voor het natuurbeleid en voor de in de natuur levende wilde dieren op grond van de Omgevingswet. Dat betekent het in stand houden en beheren van wilde diersoorten en -populaties. De Faunabeheereenheid (FBE) Noord-Holland coördineert de uitvoering van het faunabeheer. Het doel is het voorkomen van schade, risico's en dierenleed. Het beleid is niet gericht op het individuele dier maar de zorg voor het individuele hulpbehoevende dier geldt voor iedereen. De provincie geeft ontheffingen aan wildopvangcentra om wilde dieren te mogen opvangen.[13]
De opvangcentra lopen tegen financiële uitdagingen en regelgeving aan. De rijks- en provinciale overheden hebben dit probleem ook gesignaleerd.[14] Op dit moment dragen het rijk en de provincie niet financieel bij aan de opvang. Gesprekken zijn in 2025 gestart en kan mogelijk leiden tot een wijziging in de financieringssystematiek voor wildopvang. Hilversum benadrukt dat financiering en sturing voor wildopvang vanuit de provincie de voorkeur heeft en dat budget wordt benut voor de directe zorg van de dieren.

Natuur, wilde dieren en huisdieren

Meer mensen weten de natuur te vinden om te ontspannen en recreëren. Hierdoor wordt de druk op de natuur groter. Mensen wandelen in de natuur met hun hond, doen aan mountainbiken en gravelbiken. Dier en mens zitten elkaar soms in de weg. Dieren worden aangereden omdat ze worden opgejaagd. Of ze sneuvelen onder fiets- en autobanden, zoals reptielen en amfibieën. Honden lopen aan een te lange lijn zodat ze toch verstoringen aanrichten. Huisdieren worden achtergelaten in de natuur maar kunnen daarin niet overleven, of wel en worden invasieve exoten (niet van nature hier voorkomend), zoals roodwangschildpad. De belangrijkste taak van natuurorganisaties is het beschermen van de natuur en de daarin levende dierpopulaties. Zij moeten afwegingen maken tussen de zorg voor dierpopulaties en het individuele wilde dier. Preventieve maatregelen helpen om ingrijpen als het te laat is te voorkomen, bijvoorbeeld in geval van valwild (wilde dieren die door onnatuurlijke oorzaken, zoals een aanrijding, gewond raken of sterven). Preventieve maatregelen zijn bijvoorbeeld het plaatsen van hekken, het aanlijnen van honden, het voorkomen van schrik door verstoring met licht of lopen naast de paden.

Het behouden van de balans vraagt aandacht. Natuurmonumenten heeft richtlijnen opgesteld voor verantwoord omgaan met dieren.[15] Het Goois Natuurreservaat probeert de balans tussen recreatie en (wilde dieren in de) natuur terug te brengen door zonering en het afsluiten van paden. Daarnaast vraagt het verbinden en ontsnipperen van natuur- en ecologische verbindingen aandacht, ook voor kleine diersoorten zoals amfibieën, om de oversteek veilig te kunnen maken. Het Waterschap Amstel, Gooi en Vecht (AGV) heeft in maart 2026 een nota Dierenwelzijn uitgebracht over het belang van dieren voor het watersysteem, hun intrinsieke waarde[16], de belangenafweging tussen individuele dieren en het ecosysteem. Het doel is het welzijn van dieren te verbeteren en het voorkomen van leed.[17] In de stad ontmoeten mensen, wilde dieren en huisdieren elkaar, zoals vogels en (wilde) katten, wilde bijen en gehouden honingbijen. Deze beleidsontwikkelingen vormen een basis om

verder in gesprek te gaan over thema's zoals huisdieren en wilde dieren, zorg voor het individuele dier en dierpopulaties. In de communicatie zal de gemeente daar aandacht aan besteden.

Sportvisserij Nederland en hengelsportverenigingen

De vispas wordt uitgegeven door de Sportvisunie aan leden van aangesloten hengelsport-verenigingen. Inmiddels weten we veel meer over vissen en neemt de aandacht voor hun welzijn toe. Hengelsportverenigingen informeren hun leden op verschillende manieren over diervriendelijk vissen, loodvrij vissen en populatiebeheer. Daarnaast houden hengelsportverenigingen samen met de Sportvisunie toezicht op de hengelsport. De gemeente Hilversum verhuurt het visrecht van alle stadsvijvers aan hengelsportverenigingen. De Sportvisunie en hengelsportverenigingen hebben contact met het waterschap over waterkwaliteit en een diverse en duurzame visstand.
De gemeente streeft naar onderlinge versterking tussen hengelsport, waterkwaliteit en inrichting van bijvoorbeeld stadsvijvers en oevers. Hengelsporters kunnen actief helpen om zwerfafval tegen te gaan en op te ruimen. En zij kunnen een bijdrage leveren in het bestrijden van invasieve soorten zoals watercrassula.

Jacht

Onder (plezier) jacht wordt volgens de Omgevingswet verstaan: het bemachtigen, opzettelijk doden of met het oog daarop opsporen van wild, of een poging daartoe doen. De Omgevingswet merkt vijf diersoorten aan als vrij bejaagbaar: haas, fazant, wilde eend, konijn en houtduif, en bepaalt met welke middelen gejaagd mag worden. In Hilversum en op de natuurterreinen van het Goois Natuurreservaat en Natuurmonumenten wordt niet gejaagd.

Rijksdienst voor ondernemend Nederland

Invasieve exoten zijn planten, dieren en micro-organismen die van nature niet in Nederland voorkomen en schadelijk zijn voor de natuur. Deze dieren mogen niet worden verkocht of worden vrijgelaten in de natuur. De Rijksdienst voor Ondernemend Nederland geeft alle informatie over invasieve exoten. Mijn plant of dier is een invasieve exoot | RVO.nl. De provincie is verantwoordelijk voor exoten en verwilderde dieren.[18]

Zoönosen

Zieke en dode dieren kunnen allerlei ziekteverwekkers met zich meedragen. Bij aanraking kunnen mensen en dieren besmet raken. Een infectieziekte die specifiek van dieren op mensen wordt overgedragen heet een zoönose. Voorbeelden zijn Corona, Q-koorts en Vogelgriep. Een zoönose heeft een nadelig effect op het welzijn van dieren, de populatie van beschermde soorten én de volksgezondheid. Vogelgriep wordt direct gemeld bij de Nederlandse Voedsel en Warenautoriteit. De maatregelen worden uitgevoerd door de rijksoverheid. In het geval van de dierziekte botulisme staat de ambulance paraat. De dierenambulance verwijdert de dode dieren. Dit is een intensieve en kostbare aangelegenheid omdat de ambulance en de medewerkers na elke rit gedesinfecteerd moeten worden. Het is belangrijk dat de inwoners hierover goed geïnformeerd zijn.

Calamiteiten en Rampenbestrijding

Bij incidenten, rampen en crises kunnen ook dieren betrokken zijn. Als het gezelschapsdieren betreft valt de zorg voor dieren onder de noemer van Bevolkingszorg, wat een gemeentelijke verantwoordelijkheid is. Beroepsmatig gehouden dieren vallen onder de verantwoordelijkheid van het ministerie van LNV. Voor Bevolkingszorg geldt dat de gemeente een aantal gemeente-overstijgende taken bij de veiligheidsregio heeft belegd. Deze is coördinerend bij een grotere ramp of crisis. Meer dan dieren als 'aandachtspunt' is er daarbij (nog) niet geregeld. Afhankelijk van de situatie wordt bekeken wat de hulpbehoefte is en hoe daarin kan worden voorzien. De gemeentelijk Officier van Dienst Bevolkingszorg is daarvoor verantwoordelijk ter plaatse. In geval van kleinere incidenten wordt geschakeld vanuit de brandweer/meldkamer.
Om meer verdieping en stevigheid in de effectiviteit te krijgen is door Stichting Dieren in Rampen het landelijk project 'dieren in rampen en crises' gestart. Hilversum gaat met de Samenwerkende Veiligheidsregio's Flevoland en Gooi en Vechtstreek scherpte aanbrengen in de lokale behoeftes en mogelijkheden om in Hilversum en verder regionaal de zorg voor dieren in rampen en crises goed te regelen.

Beleidsraakvlakken en -verbindingen

Duurzaamheid en milieubeheer, Beheer en onderhoud

Gemeentelijk beleid en uitvoering voor wilde dieren is ondergebracht bij de opgave Duurzaam uit de Omgevingsvisie en meer specifiek bij het groenbeleid. En bij Beheer en onderhoud van de openbare ruimte. Het betreft de inrichting van de openbare ruimte en de verhoging van de biodiversiteit, de aanleg van natuurvriendelijke oevers en ecologische verbindingszones, het vaststellen van maaibeleid, overleg voeren met het Goois Natuurreservaat en natuurinclusief bouwen. Ook betreft het een soortenmanagementplan ten behoeve van bouw, verbouw, renovatie en isolatie. Voor het maken van ontwerpen en keuzes, en de communicatie over dieren, wordt verbinding gezocht met het dierenwelzijnsbeleid.

Evenementen met dieren

De regelgeving rond dierenwelzijn bij evenementen is een bevoegdheid van de rijksoverheid. Sinds 2015 is het verboden om met wilde zoogdieren op te treden in het circus en andere optredens. Hilversum wil het welzijn van dieren bij evenementen bevorderen. Daarom gaan we bij de beoordeling van evenementen-vergunningen waar dieren bij zijn betrokken in gesprek met de aanvrager. Het dier mag tijdens het evenement niet onnodig pijn of letsel oplopen. Evenmin mogen dieren dienen als beloning, gift of prijs. Waar nodig wordt advies gevraagd aan de Dierenbescherming. De Algemene Plaatselijke verordening geeft aanknopingspunten om vanuit veiligheid en openbare orde het gebruik van dieren bij evenementen[19] te ontmoedigen.
De gemeente staat welwillend tegenover evenementen met gedomesticeerde dieren, zoals paarden en honden, die vertrouwd zijn met de omgang met mensen. Denk aan de intocht van Sinterklaas op zijn paard of een schaapsherdersfeest.

Dieren en sociaal beleid

Binnen het sociaal domein vraagt de attentie op het welzijn van dieren die betrokken zijn in zorgsituaties aandacht.[20] Als mensen naar een opvang gaan bijvoorbeeld, mag het dier vaak niet mee. Het vraagstuk is breed. De gemeente heeft wettelijke verplichtingen als dieren betrokken zijn bij bijvoorbeeld huisuitzettingen, huisontruimingen en woonoverlast. Er zijn echter ook dieren betrokken bij huiselijk geweld en andere omstandigheden. Soms kunnen mensen niet goed voor hun dier zorgen omdat ze een minimaal inkomen hebben of in de schuldhulpverlening zitten.

Het is van belang dat de hulpverleners weten welke organisaties in welke omstandigheden ingeschakeld kunnen worden. De gemeente gaat samen met het sociaal domein en de organisaties de kansen uitwerken om de aandacht en signaleringsfunctie te bevorderen. Het is belangrijk dat hierover informatie beschikbaar is. Hoe kan de hulpverlener signaleren dat het niet goed gaat met het dier en wat moet deze dan doen? Stichting Mendoo bijvoorbeeld kan hierover een cursus geven. Ook wordt een wegwijzer voor de hulpverleners gemaakt.

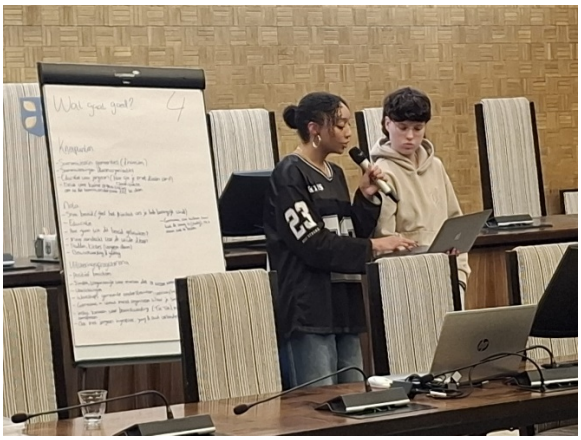
Ruimte voor dieren

Mens en dier moeten de beschikbare ruimte samen delen en gebruiken. Hoe we onze ruimte gebruiken en inrichten heeft gevolgen voor dieren. Onze leefomgeving kan gezond en veilig zijn voor mens en dier door het belang van zowel huisdieren als wilde dieren mee te wegen in keuzes. Voorbeelden van kansen zijn vergroening met struiken die goed zijn voor het snuffelgedrag van honden en hen een wandel- en speelroute biedt. Een inrichting van de ruimte die het veilig foerageren van dieren mogelijk maakt. Het inrichten van natuurvriendelijke oevers.

Uitvoeringsagenda 2026-2028

Wat willen we bereiken en wat willen we doen? In de uitvoeringsagenda vindt u ook de thema's en suggesties terug die zijn aangereikt door de organisaties.

Structurele aandacht en continuïteit

Wetten en regels leggen verplichtingen op. Hilversum houdt rekening met het welzijn van dieren. De eigen waarde van het individuele dier staat centraal. Er zijn kansen om het welzijn van de dieren te verhogen en de signalering van het welbevinden van de dieren te verbeteren. Daar is structurele aandacht en continuïteit van (financieel) beleid voor nodig.
Hilversum wil dit doel (verder) bereiken door:

- De signaleringsfunctie bij het sociaal domein en de handhaving te verbeteren. Onder meer door cursussen te verzorgen voor hulpverleners en Boa's en voor hen een handleiding te maken.
- Budget te reserveren voor de uitvoering van dierenwelzijnsbeleid buiten de kosten voor de wettelijke taken.
- Het welzijn van dieren bij evenementen te borgen door vooraf met de aanvrager te bespreken wat de aard en omstandigheden zijn waarin de dieren verkeren tijdens het evenement.
- Inwoners te informeren wat zij kunnen doen in welke situatie en wie zij voor hulp kunnen inschakelen.
- Inwoners te informeren wat zij kunnen doen bij overlast van dieren en hoe dit voorkomen kan worden.
- Met de Samenwerkende Veiligheidsregio's Flevoland en Gooi en Vechtstreek scherpte aan te brengen in de lokale behoeftes en mogelijkheden, om in Hilversum en verder regionaal de zorg voor dieren in rampen en crises goed te regelen.

De dierenorganisaties werken met een vrijwillig bestuur, enkele betaalde krachten en vele vrijwilligers. Hun (maatschappelijk) effect is groot. De organisaties moeten in staat zijn om hun kerntaken uit te voeren en het kost veel inspanning om dat te bolwerken. Zij hebben niet alle expertise in huis en expertise inhuren geeft financiële druk. De regiogemeenten hebben de administratieve druk van de organisaties in de regio verlaagd door de gemeente waarin de organisatie staat als primair contact te benoemen.
Hilversum wil dit doel (verder) bereiken door:

- De verantwoordingseisen door en informatie voor de organisaties zo veel mogelijk te stroomlijnen.
- De organisaties te ondersteunen met communicatie en voorlichting.

Diensten en faciliteiten zijn zo veel mogelijk aanwezig in Hilversum en de regio

Het welzijn van dieren is gebaat bij zorg in de buurt. In de nota is beschreven wat in Hilversum en de regio geboden wordt voor mens en dier. De organisaties, wat zij doen en kunnen betekenen voor de inwoners, zijn niet breed bekend. In de regio zijn dierenzorgcentrum Gooische Nest (dierenambulance en asiel), de Egelopvang en de Vogelopvang aanwezig. De gemeente heeft dienstverleningsovereenkomsten met deze organisaties en compenseert de diensten met een vast bedrag per inwoner per jaar. Daarnaast biedt Gooische Nest diensten en faciliteiten voor de inwoners, zoals (dag) pension en de mogelijkheid afstand te doen van een dier. Deze organisaties en de diensten wil Hilversum behouden in Hilversum en de regio. Ook gaat dit om de nabijheid van werk- en leerplekken en de mogelijkheden om van dieren te genieten en daarover te leren.
Hilversum wil stimuleren dat de inwoners geïnformeerd worden over de organisaties die in de directe omgeving aanwezig zijn en wat zij kunnen doen voor mens en dier.
Hilversum wil dit doel verder bereiken door:

- De inwoners te informeren over de diensten en faciliteiten. Daarmee kan ook bevorderd worden dat dieren uit het asiel uit de regio worden opgenomen en honden naar het (dag)pension worden gebracht zodat zij niet alleen zijn.
- Overeenkomsten met organisaties zo nodig te vernieuwen.
- Bij het vernieuwen van de afspraken met de kinderboerderijen.

Ruimte voor dieren

Hilversum zet in op beleid en oplossingen zodat mens en dier kunnen samenleven en zij samen de ruimte kunnen gebruiken. Hilversum weegt het belang van dieren mee en geeft ruimte aan huisdieren en wilde dieren. De Omgevingswet en het Besluit kwaliteit leefomgeving geeft verplichtingen om onze leefomgeving in te richten zodat deze ruimte biedt voor mens en dier om gezond en veilig samen te leven. Er komen raakvlakken en fricties naar voren als het gaat om het verdelen en inrichten van de ruimte. Er zijn onbelichte kansen voor verhoging van dierenwelzijn en oplossingen.
Hilversum wil dit doel bereiken door:

- Raakvlakken en fricties in beleid en uitvoering in beeld te brengen, beleid te specificeren en oplossingen te vinden.
- Accenten, raakvlakken en verbindingen in beeld te brengen die voor de verschillende landschappen onderkend kunnen worden als Hilversum en Wijdemeren zijn samengegaan vanaf 1 januari 2027.
- Te onderzoeken waar en hoe hondenlosloop- en hondenspeelgebieden kunnen worden aangelegd en specifiek beleid met kostenindicatie op te stellen voor (de aanleg van) deze gebieden.
- Een bijtprotocol op te stellen.
- Een handreiking zoönose op te stellen.
- Overleg te voeren met de sportvisserij over communicatie en verbindingen met waterkwaliteit en inrichting oevers.
- Te onderzoeken of in het omgevingsplan voorzieningen voor dieren geregeld moeten worden.

Toegankelijke ondersteuning en educatie

De communicatie rond dierenwelzijn is zwak. Daardoor zijn de inwoners onvoldoende geïnformeerd. Voorlichting en educatie zijn heel erg belangrijk om bewustwording te ontwikkelen en zorg voor dieren te verbeteren. Inwoners moeten gemakkelijk informatie kunnen vinden over (het aanschaffen en verzorgen van) dieren, de organisaties en wie zij in welke situatie moeten bellen. Hulpverleners zijn onvoldoende toegerust om te kunnen signaleren dat het niet goed gaat met een betrokken dier.
Hilversum wil dit doel bereiken door:

- Een (structurele) communicatiestrategie te ontwikkelen, samen met de organisaties.
- In de communicatie prioriteit te geven aan bewustwording en educatie. Communicatie en voorlichting worden ingezet om inwoners goed te informeren over dieren houden en dierenwelzijn.
- Voorlichting en cursussen te verzorgen over bijtincidenten, preventie en aanschaf, opvoeding en het veilig houden van honden.
- Samen met het sociaal domein en de organisaties de kansen uit te werken om de aandacht en signaleringsfunctie te bevorderen.

Samenwerking en netwerkvorming

Ook de organisaties hebben behoefte aan informatie- en kennisuitwisseling. De organisaties kunnen een netwerk vormen om met elkaar en de gemeente in gesprek te zijn, samen te werken en elkaar te kunnen helpen.
Hilversum wil dit doel bereiken door:
- Het dierenwelzijnsgesprek met en tussen de organisaties structureel te faciliteren.

Financiën

Voor dierenwelzijn is budget beschikbaar binnen Programma 4, Bestuur, taakveld 1.2 Openbare orde en veiligheid. Jaarlijks is € 220.000 beschikbaar voor het vervoer en de opvang van dieren.
Voor de kinderboerderijen is binnen Programma 1, taakveld 5.7 Duurzaamheid en milieubeheer, jaarlijks € 90.000 beschikbaar. De bedragen worden geïndexeerd.
Voor beleidsontwikkeling is een incidenteel budget beschikbaar van € 90.000. De uitvoering van de beleidsacties kan plaats vinden binnen dit budget.

Noten

[1] Wet dieren, Artikel 1.3. Intrinsieke waarde
1 De intrinsieke waarde van het dier wordt erkend.
2 Onder erkenning van de intrinsieke waarde als bedoeld in het eerste lid wordt verstaan erkenning van de eigen waarde van dieren, zijnde wezens met gevoel. Bij het stellen van regels bij of krachtens deze wet, en het nemen van op die regels gebaseerde besluiten, wordt ten volle rekening gehouden met de gevolgen die deze regels of besluiten hebben voor deze intrinsieke waarde van het dier, onverminderd andere gerechtvaardigde belangen. Daarbij wordt er in elk geval in voorzien dat de inbreuk op de integriteit of het welzijn van dieren, verder dan redelijkerwijs noodzakelijk, wordt voorkomen en dat de zorg die de dieren redelijkerwijs behoeven is verzekerd.

3 Voor de toepassing van het tweede lid wordt tot de zorg die dieren redelijkerwijs behoeven in elk geval gerekend dat dieren, voor zover zulks redelijkerwijs kan worden verlangd, worden voorzien van:
a. voldoende voeding van een goede kwaliteit;
b. een comfortabele en veilige omgeving met een goed klimaat;
c. waarborgen voor een goede gezondheid en het voorkomen van pijn;
d. voldoende mogelijkheden om te voorzien in hun gedragsbehoeften; en
e. een positieve emotionele toestand.

[2] Uitgenodigd voor overleg zijn: Gooische Nest (Dierenambulance Gooi en Vechtstreek en asiel), Egelopvang Midden-Nederland, Vogelopvang Midden-Nederland, Hertenkamp met Kinderboerderij Hoge Naarderweg, Kinderboerderij de Meent, Dierenweide Zonnestraal, Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, initiatiefnemers vergroening Hilversum, Hilversum 100, Goois Natuurreservaat, politie, Omgevingsdienst Flevoland en Gooi- en Vechtstreek, Brandweer Gooi- en Vechtstreek, Stichting Omgevingseducatie Gooi- Vecht- en Eemstreek, Kynologen Club Gooi en Eemland, Waterschap Amstel, Gooi en Vecht, Omgevingsdienst Flevoland, Gooi en Vechtstreek, Hengelsportvereniging Hilversum, Natuurmonumenten, vrijwilligers, dierenartsen. De gemeentelijke domeinen zijn: natuur, landschap, groen en openbare ruimte, sociaal domein, veiligheid en handhaving, inkoop en aanbesteding, financiën en fiscaal, economie, wijkregie, planologie, omgevingsrecht, dierenwelzijn Wijdemeren.

[3] Voor dieren wordt in het algemeen het woord fokken gebruikt. Maar voor bijvoorbeeld vissen en insecten wordt kweken gebruikt. Bijen worden geteeld.

[4] Zie raadsinformatiebrieven in 2020, 2023 en 2025.

[5] Stichting DierenLot heeft in 2025 een Wegwijzer Wet- en regelgeving Dierenwelzijn uitgebracht.

[6] Zwerfdieren met een vermoedelijke eigenaar vallen onder het Burgerlijk Wetboek (BW). Dat de gemeente de taak heeft om deze dieren te verzorgen en twee weken in bewaring te nemen, is vastgelegd in boek 5: artikel 8 lid 3 BW. Als na die periode de eigenaar zich niet meldt, mag de gemeente het dier overdragen aan een derde partij, zoals een dierenasiel.

[7] Volgens artikel 5:30 van de Algemene wet bestuursrecht is een gemeente verplicht om alle zaken die bij een huisontruiming worden achtergelaten voor maximaal dertien weken op te slaan. Een dier is in dit geval een voorbeeld van een zaak. Ook de uitvoering van de opvang in deze situaties wordt door een externe partij gedaan. Wanneer het dier na deze termijn niet teruggegeven kan worden aan de rechtmatige eigenaar kan de gemeente het dier overdragen aan een dierenasiel.

[8] Artikel 2.1 lid 6 en 7 Wet dieren: “Een ieder verleent een hulpbehoevend dier de nodige zorg” (lid 6) hetgeen “tevens van toepassing is ten aanzien andere dan gehouden dieren” (lid 7).

[9] Hulpbehoevende wilde dieren moeten worden geholpen, op grond van een voorschrift in de Wet dieren (H2, paragraaf 1, artikel 2.1 Dierenmishandeling, lid 6 en 7): “6) Een ieder verleent een hulpbehoevend dier de nodige zorg. 7) Het bij en krachtens het eerste tot en met het zesde lid bepaalde is tevens van toepassing ten aanzien van andere dan gehouden dieren”. In de Memorie van Toelichting van de Wet dieren, pag. 82 staat een verwijzing naar dit artikel ”Ook de plicht tot het verlenen van de nodige zorg aan hulpbehoevende dieren is ten aanzien van wilde dieren van toepassing”.

[10] Zie voor plaagdieren o.a. Kennis en Adviescentrum Dierplagen.

[11] In 2023 heeft de gemeente een onderzoek laten uitvoeren door Sovon, Onderzoek naar overlast Kauw in Hilversum 2023, Christian Brinkman, Jip Louwe Kooijmans en Jan Schoppers.

[12] De VNG heeft samen met het ministerie voor Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur en het BOA platform in 2025 een Handreiking Dierenwelzijn Gemeentelijke Handhavers uitgebracht.

[13] Om hulpbehoevende wilde dieren op te kunnen vangen is een ontheffing volgens de Omgevingswet nodig.

[14] De Tweede Kamer riep in 2020 middels een motie op om wildopvangcentra een betere en duidelijkere basis te bieden voor het uitvoeren van hun activiteien. Gedeputeerde Staten is middels een motie in 2022 ‘Toekomst van Noord-Hollandse wildopvangcentra borgen’) opgeroepen overleggen met onder andere gemeenten en de wildopvangsector te organiseren, met het doel om een mogelijk model voor structurele financiering te verkennen, waarmee een provincie-dekkend netwerk van wildopvangcentra gewaarborgd kan worden. En daarbij ook te inventariseren hoeveel geld nodig is. De Raad voor Dierenaangelegenheden heeft in 2022 een rapport uitgebracht over Dilemma’s in de wildopvang.

[15] Vereniging Natuurmonumenten, De omgang met dieren, Richtlijnen voor verantwoord omgaan met dieren (2000). Deze is opgesteld in aanvulling op de doelstellingennota van natuurmonumenten. In de Richtlijnen worden de uitgangspunten van het beleid benoemd en de uitwerking van beleidskeuzen voor de belangrijkste situaties ten aanzien van het omgaan met dieren in natuurgebieden.

[16] Zie noot 1 voor de Wet dieren, artikel 1.3: Intrinsieke waarde.

[17] Waterschap Amstel, Gooi en Vecht, Nota Dierenwelzijn, maart 2026: In de nota zet de AGV de standaard voor hoe het waterschap omgaat met dieren. Doel is de omstandigheden voor dieren verbeteren, het welzijn centraal te stellen en het leed van het individuele dier te voorkomen. Het waterschap erkent met deze nota dierenwelzijn expliciet de intrinsieke waarde van alle dieren in het waterschap, zoals in de Wet Dieren uit 2013. Het AGV ziet dieren als belanghebbende. Wanneer het nodig is wordt een onderbouwde belangenafweging gemaakt tussen
individuele dieren en het ecosysteem. Want dieren verdienen het om als volwaardige rechtendragers beschouwd en behandeld te worden.

[18] Besluit kwaliteit leefomgeving, Artikel 3.67. (provinciale taak exoten en verwilderde dieren).

[19] Te denken valt aan bijvoorbeeld roofvogelshows of mobiele kinderboerderijen, markten met dieren.

[20] Zorg en Veiligheidshuis Gooi en Vechtstreek heeft een algemeen maatwerkbudget dat kan worden ingezet als interventies voor dieren ingezet moeten worden.